

*Назарець В. М.,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови та літератури
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»*

ГЕНОЛОГІЧНІ ТИПИ АДРЕСОВАНОЇ ЛІРИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ XIX – XX СТОЛІТЬ

Анотація. У статті досліджуються дискусійні питання жанрової природи лірики, систематизуються та узагальнюються генологічні концепції лірики, розроблені літературознавцями XX ст. Адресована лірика розглядається як метажанрове утворення, що вбирає в себе поетичні жанри з підкресленою адресною настановою, інакше кажучи – жанри, в яких предметом зображення виступає комунікація із внутрішньотекстовим адресатом. Аналізуються жанрові форми адресованої лірики (послання, присвята і віршований лист), їхня типологія та поетика.

Ключові слова: ліричний жанр, метажанр, адресована лірика, послання, віршований лист, присвята.

Постановка проблеми. Художня специфіка ліричних творів, питання їхньої жанрової організації та класифікації на сучасному етапі розвитку літературознавчої науки усе ще залишаються недостатньо дослідженими, породжують велику кількість запитань та теоретичних концепцій, далеких від одностайності. Сучасні дослідження генологічної природи лірики (праці С. Бройтмана, Н. Лейдермана, Р. Співак, Л. Чернець, О. Зирянова, А. Боровської, М. Ткачука, Ю. Клим'юка та ін.) поряд із традиційним жанровим, тематичним або жанрово-тематичним поділом поезії пропонують достатньо перспективний і переконливий підхід до класифікації типів ліричних творів, в основу якого покладена їхня диференціація за ознакою належності до певного метажанрового утворення. До числа подібних метажанрових утворень варто віднести й адресовану лірику як специфічний художній комплекс, що вбирає до себе три жанри – послання, присвяту та віршований лист.

Метою статті є дослідження специфіки художнього вияву жанрових форм адресованої лірики в українській поезії XIX – XX ст.

Виклад основного матеріалу. В аспекті сучасних генологічних типологій адресовану лірику можна кваліфікувати як один із різновидів медитативно-зображальної лірики (за класифікацією Г. Поспелова). Так, якщо у власне медитативній ліриці відтворено авторські роздуми та рефлексії з приводу певних життєвих явищ, то в медитативно-зображальній ці роздуми поєднано з елементами предметного зображення явищ, із приводу яких виникає рефлексія. Медитативно-зображальний тип лірики є внутрішньо неоднорідним і, як наслідок, може ґрунтуватися на різних художніх домінантах. Зокрема, у «медитативній» складовій частині можна виокремити власне рефлексивну (з акцентом на заглиблення у свідомість авторського «я») у формі емоційних, але раціонально артикульованих роздумів) і сугестивну (з наголосом на елементах емоційного самонавіювання, якими супроводжуються авторські роздуми) домінанти. У «зображальній» складовій частині медитативної лірики може домінувати і власне предметно-зображальний (більш-менш де-

талізований опис певних життєвих природних явищ або людських образів), і комунікативно-зображальний (опис, в якому модельовано ситуацію уявного спілкування суб'єкта поетичного висловлювання з його адресатом) елементи. Цей останній елемент передбачає транспозицію поетичного твору зі сфери автпсихологічної лірики в площину лірики адресованої. Така теза цілком відповідає загальноприйнятій (в колі теоретиків жанру адресованої лірики) думці, що домінантною ознакою цього жанрового різновиду є феномен підкресленої адресації у тому сенсі, що саме вона у цьому типі ліричних творів стає предметом зображення.

Адресовану лірику варто трактувати як загальне означення такого метажанрового утворення, що охоплює поетичні жанри з підкресленою адресною настановою, інакше кажучи, жанри, в яких предметом зображення виступає комунікація із внутрішньотекстовим адресатом.

Традиційно літературознавці розрізняють три основних жанри (у контексті їхньої метажанрової належності більш логічно називати їх жанровими формами у значенні різновидів більш загального поняття) – послання, присвяту і віршований лист. У статусі художньої модифікації певного загального для них інваріантного цілого (адресованої лірики) всім трьом жанровим формам, відповідно, притаманні такі генологічні ознаки, які, з одного боку, є спільними для них, доводять їхню належність саме до цього метажанрового утворення, а з іншого, репрезентують дещо відмінний, специфічний спосіб вияву загальних для цього метажанрового утворення генологічних принципів, що, власне, й дає теоретичні підстави розглядати їх як окремі жанрові форми.

Хоча усі три жанрові форми відомі з часів античності, провідною з них (принаймні, в кількісному аспекті та аспекті представленості у теоретичних рефлексіях дослідників) варто визнати послання (в класицистичному варіанті – епістолу), яке, фактично, потрактовують як інваріантну модель адресованої лірики. Справді, саме у посланні, на думку дослідників, у найбільш очевидній формі сконцентровано «родові» генологічні ознаки адресованої лірики: підкресленість адресної настанови, наявність внутрішньотекстового адресата, імітація діалогу між автором і адресатом, маркованість адресної настанови заголовком вірша та численними формами введеного до тексту «зверненого слова». У двох інших жанрових формах адресованої лірики – присвяті та віршованому листі – ці ознаки або не мають такого чіткого вияву, або ж виступають у дещо послабленій (із точки зору підкресленості адресної настанови) формі. Власне, й теоретичний контекст усвідомлення водночас тотожності та неоднорідності цих жанрових форм сформовано далеко не відразу. У XVIII ст. терміном «послання» позначали дві жанрові модифікації адресованої лірики – віршований лист і віршовану

епістоли. Отже, їх (принаймні в поетичній практиці) певною мірою розмежовували: зміст «листа» передбачав переважно орієнтацію на приватне життя особи, а зміст епістоли – на високу морально-дидактичну або філософську риторичну й у цій якості апелювання до громадського, суспільного життя. Водночас межа між цими модифікаціями не була надто жорсткою: і теоретики, і поети найчастіше послуговувалися цими термінами як синонімами. З другої половини XVIII ст. послання починають протиставляти й епістолі, й віршованому листу, хоча, знову ж таки, відмінність між останніми не було регламентовано як теоретично принципову. Різниця між епістолою та віршованим листом зберігалась у тому самому вигляді, як і раніше, тоді як послання почали протиставляти епістолі як комунікацію більш дружнього й інтимного (а не офіційного, як у епістолі) характеру, а також як нову жанрову форму, не зорієнтовану на жодні художні канони, якою започатковували в літературі поезію сентименталізму, а згодом і романтизму (на противагу заангажованій нормативними приписами класицистичній епістолі). На відміну від віршованого листа, зорієнтованого переважно на побут, послання почали сприймати як форму, більш «олітературену», розраховану на маніфестацію естетичних поглядів, літературну дискусію або суспільну полеміку.

Спробу більш чіткого трактування генологічних відмінностей жанрових форм адресованої лірики зроблено вже у літературознавстві XX ст., утім, однозначного вирішення визначення принципових меж жанрових форм адресованої лірики уникають і літературознавці XX ст., з огляду на те, що окреслити чіткі понятійні межі жанрових форм адресованої лірики досить непросто і навряд чи можливо, зважаючи на те, що в реальній поетичній практиці поети (особливо сучасні) нечасто дотримуються принципу «чистоти жанру», контамінуючи ознаки останнього в широкому спектрі індивідуально-авторських жанрових форм. З іншого боку, наявність виокремлених жанрових форм адресованої лірики зафіксовано у поетичній практиці, зокрема в заголовках або підзаголовках поетичних творів.

Критерієм, що уможливує теоретичне виокремлення співставлюваних жанрових форм адресованої лірики, є власне характер адресної авторської настанови, який має різний вияв у кожному окремому випадку. Загальну модель адресованого поетичного тексту теоретично можна змодельювати як ситуацію, в якій автор декларує свій естетичний або морально-ціннісний досвід світосприймання, але не у формі прямої апеляції до свідомості свого читача, а через посередництво певного внутрішнього адресата, до якого безпосередньо звертається. В «ідеальному» жанровому вигляді це звернення набуває форми уявного спілкування, в якій більшою чи меншою мірою зімітовано діалог двох співрозмовників. Автор може не лише звертатися до свого адресата, але й відтворювати його уявні (ймовірні) репліки-відповіді на адресовані йому слова (або ж komponувати текст звернення таким чином, що гіпотетичну репліку-відповідь буде реконструйовано читачем або шляхом уведення до авторського звернення прямих цитат чи опосередкованих аллюзій із художніх творів, або ж із контексту особистого взаємного спілкування автора з адресатом, якщо така біографічна обставина була реальною).

Таку адресацію часто відтворюють у контексті співставлення естетичних або суспільних поглядів (якщо текст адресовано письменником письменнику), або ж у контексті оцінювання ставлення до естетичної, суспільної, морально-етичної позиції адресата.

У вищеописаній теоретичній моделі передусім і загалом представлено основну жанрову форму адресованої лірики – послання. Дві інших жанрових форми адресованої лірики – віршований лист і присвяту – можна відмежувати від послання за ознакою певної трансформації характеру авторської адресної настанови.

Віршований лист семантично і структурно є ближчим до його прозового аналога – побутового листа. На відміну від послання, у листі зазвичай передбачено більш інтимізовану, відкриту і безпосередню інтонацію без присмаку маніфестованості, більш особистісну і, так би мовити, менш «олітературену», наближену до реального побуту та сфери його спілкування: «Різниця полягає у тяжінні послання до узагальненої інтонації звернення до партнера по діалогу, а листа – до особистісної, між ними утворюється порівняна опозиція на зразок тієї, що наявна між, з одного боку, одою та дифірамбом, з іншого, між віршованою сатирою та епіграмою тощо. Доцільність такого розмежування підтверджена загальною тенденцією європейського літературного процесу – індивідуалізацією лірики, особливо відчутною у посткласицистичну добу. Невипадково, наприклад, на початку XIX ст. у російській поезії (К. Батюшков та ін.) стає популярним жанр дружнього послання з типовою для нього постаттю ліричного героя, жанр, який структурно є перехідним між посланням та листом» [7, с. 182].

Лист може виконувати функцію не лише власне листа як інформаційного повідомлення, а й відображати певні рефлексії автора (відправника) з приводу обставин написання листа, його відправлення або отримання, значення для автора або ж адресата твору. Адресна настанова листа є дещо послабленою в тому сенсі, що лист зазвичай не передбачає імітації діалогічного спілкування і не містить уявних реплік у відповідь адресату, до якого спрямовано повідомлення.

Характер авторської адресної настанови у присвяті послаблено ще більше, ніж у посланні та віршованому листі, в тому сенсі, що у присвяті, як і в листі, зазвичай не передбачено створення (як у посланні) комунікативної ситуації умовно-діалогічного спілкування. Внутрішньотекстовий адресат у присвяті присутній, але, на відміну від листа, його може бути не названо (надано вигляду анонімної особи, до якої звертається автор) або винесено за безпосередні текстові межі – у заголовок чи епіграф до твору.

Окремі дослідники вважають за необхідне констатувати належність до жанру присвяти таких адресованих текстів, які спрямовані до так званого умовного, біографічно не персоналізованого адресата (об'єкти живої і неживої природи, міфопоетичні образи, абстраговані поняття тощо). Так, В. Краснокутський стверджує: «Послання – жанр принципово незбалансований: варіативність закладена у його природі, якщо звернення до адресата втрачає свою структурну роль (наприклад, через те, що адресат послання – умовна постать), «послання набуває іншої ліричної якості», окреслюється навіть тенденція «трансформації послання в суто умовний за формою вірш, у якому звернення до адресата видозмінюється у присвяту» [6, с. 29–30, 33].

Присвятами варто, очевидно, вважати й адресовані поетичні тексти, в яких адресна настанова має характер приурочення до такої конкретної життєвої ситуації (побутового випадку), що в художньому аспекті не претендує на символічне або ідейно-тематичне узагальнення і стосується саме одиничних, особистісних біографічних обставин життя автора поетичного твору.

Особливості адресної настанови в присвяті найчастіше зумовлюють заміщення власне адресації (спонукання до спілкування, уявного діалогу) номінативною функцією (пов'язаною з більш чи менш деталізованим описом певних обставин життя та діяльності адресата, оцінюванням їхнього загального – суспільного або особистісного – співвіднесення з індивідуальним естетичним, морально-етичним світоглядним досвідом автора значення) чи, принаймні, автокомунікативною функцією, коли згадка про адресата слугує спонтанним поштовхом до виникнення асоціацій, прямо не пов'язаних із його особою, і виливається в авторський монолог, спрямований на таке ліричне самоозначення, в якому зв'язок між адресантом і адресатом майже не відчувається.

У творчості окремих українських поетів трапляються випадки використання однотематичних паралельних жанрових форм адресованої лірики, які дають змогу підтвердити вищеведені теоретичні аргументи. Наприклад, у творчому доробку М. Драй-Хмари є два вірші, адресовані його доньці Оксані, але у творі «Лист до Оксани» адресація має форму віршованого листа, а у вірші «Маленькій Оксані» – присвяти.

Попри гіпотетичну можливість і доцільність теоретичної диференціації зазначених жанрових форм адресованої лірики, їхнє практичне розрізнення досить часто є дискусійним з огляду на те, що автор може надавати конкретному ліричному твору генетичні ознаки, притаманні відразу двом або й трьом теоретичним жанровим моделям, або, навпаки, може декларувати адресну настанову у заголовку, епіграфі чи епізодичному зверненні у тексті, фактично, використовуючи її як риторичний прийом посилення номінативної, описової функції тексту. Чітке виокремлення жанрових форм адресованої лірики є проблематичним і тому, що поети, особливо кінця XIX – усього XX ст., найчастіше створюють поезію на основі жанрового синтезу – схрещення в межах одного тексту генетичних ознак кількох ліричних жанрів або їхніх жанрових форм.

Питання про кількість жанрів, що належать до адресованої лірики, в сучасному літературознавстві є дещо дискусійним. Так, Є. Дмитрієв констатує належність до адресованої лірики шести жанрів (оди, сатири, гімну, послання, присвяти, віршованого листа) [4], М. Ткачук – чотирьох жанрів (оди, дружнього послання, гімну, віршованого листа) [9], Ю. Клим'юк – семи жанрів (послання, присвяти, віршованої епістоли, епітафії, поминальника, вірша-заклику, повчання) [5], Б. Іванюк – двох жанрів (віршованого послання та віршованого листа) [7].

Стверджуємо про належність до метажанрового утворення адресованої лірики трьох жанрів – послання, присвяти та віршованого листа – на ґрунті таких теоретичних аргументів:

1. Необхідності розмежування понять власне адресованої лірики й адресованих жанрів у загальному значенні, тобто не лише лірики і не лише літературної лірики.

Попри те, що адресація – феномен, притаманний багатьом фольклорним жанрам, насамперед, найбільш давнім із них – замовлянням і молитві, ні замовлянням, ні молитву з огляду на їхні фольклорні витоки не може бути зараховано до власне ліричних (поетичних) жанрів. Жанр авторської молитви в європейській поезії наступних періодів варто, очевидно, розглядати як літературну стилізацію, побудовану на синтезі ознак первинної – фольклорної – основи та тих або інших (зокрема й послання або присвяти) ліричних жанрів.

2. Трактатування адресованості як домінантної жанрової ознаки ліричного твору.

Адресація не є прерогативою винятково адресованих жанрів (послання, присвяти, віршовані листи). Можна згадати низку жанрів, і фольклорних (замовляння, молитва, гімн, дифірамп, голосіння, епіталама тощо), і літературних (епітафія, епіграма, ода, сатира, панегірик, мадригал, пародія, інвектива тощо), які мають або, принаймні, гіпотетично можуть мати ознаки адресації. Більше того, можна стверджувати, що потенційно апелююча функція властива будь-якому ліричному жанру, зважаючи хоча б на ту обставину, що автор кожного твору адресує його своїм читачам. Хоч така апелююча функція у різних ліричних творах може бути актуалізованою різною мірою, саме у жанрах адресованої лірики вона виступає максимально активізованою і підкресленою: «Сама по собі орієнтація на співрозмовника не є жанровою настановою послання. Будь-яке художнє висловлювання про світ передбачає образ аудиторії, уявного або й реального співрозмовника. Послання навіть тоді, коли воно було життєспроможним жанром, зовсім не мало монополії на адресоване мовлення. Адже, крім нього, були сатира й ода, епіграма і різні форми бурлескної поезії – жанри, в яких нерідко вдаються до конкретних діалогічних контактів. Інша справа, що у посланні настанова на співрозмовника більш цілеспрямована і гостра, часом вона пронизує наскрізь кожен атом композиції, а композиція іноді притягує у коло зображення цілий хор співрозмовників. Лірична акцентуація усього, що пов'язує поетичну думку з реальністю адресата і співрозмовника, – важлива прикмета послання. Але вона розкриється перед нами як одна з ознак жанру тільки тоді, коли ми наблизимося до суті того образу спілкування і характеру тієї аудиторії, які властиві саме посланню» [2, с. 32].

Розвиток апелюючої функції, початково притаманної найбільш давнім фольклорним жанрам, очевидно, відбувався двома шляхами. У процесі історичної деміфологізації первісного сакрального адресата звернення до нього в структурно-семантичній організації ліричного жанру або зазнавало поступової формалізації та перетворення на суто стилістичний прийом чи інтонаційно-риторичну фігуру, або ж, навпаки, зазнавало персоналізації та актуалізації у площині соціально-біографічних контактів між адресантом та адресатом поетичного повідомлення.

Так, прикладом використання звернення як суто стилістичного прийому (введення поетичної теми) може бути вірш Х. Алчевської «О, розправ білосніжні крила...»:

О, розправ білосніжні крила,
Моя думонько, ніжна й смутна!
Темна хмара наш обрій укрила,
І затьмарилась юна весна.
Ми так мало ще бачили світла,
Наша пісня, як май, молода...
Чи то ж доля для нас уже квітла?
Чи Вкраїну хто в світі згада?
О, розвийся, сердечне кохання,
До забутого краю цього –
Стільки муки в нім, горя, страждання,
Сяйва сонця ж... немає його!.. [1, с. 42].

«Думонька, ніжна й смутна» та «сердечне кохання», до яких звертається Х. Алчевська у творі, не є повноцінними адресатами поетичного повідомлення. Діалогічний контакт тут формальний, опосередкований іншою – композиційною функцією введення теми та розгортання її мотивів.

У відомому вірші В. Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина?..», навпаки, актуалізовано риторичну функцію адресації, звернення не до персоналізованого, а до максимально, в масштабах усього людства, узагальненого адресата:

Ти знаєш, що ти – людина?
 Ти знаєш про це чи ні?
 Усмішка твоя – єдина.
 Мука твоя – єдина,
 Очі твої – одні.
 /.../

Сьогодні усе для тебе –
 Озера, гаї, степи.

І жити спішити треба,
 Кохати спішити треба –
 Гляди ж не проспи [8, с. 96].

Адресат власне адресованої лірики виявляє себе у якнайширшому діапазоні семантичних іпостасей: від максимально (як у В. Симоненка) узагальненого до чітко персоналізованого і навіть анонімного, але у будь-якому разі його постать у творі не формалізована і розташована у полі щільного діалогічного контакту між ним та адресантом звернення.

За винятком хіба що таких фольклорних жанрів, як замовляння, молитва, голосіння, гімн, в усіх інших потенційно апелювативних жанрах, особливо новочасної лірики, адресація не є постійною, а, навпаки, виступає як необов'язкова, факультативна ознака їхньої жанрової належності. Еготивний тип комунікативної організації такого традиційно адресованого жанру, як колискова пісня, вже у фольклорі, наприклад, кількісно не менш поширений, аніж апелювативний.

Ой у ліску на горішку
 Там хатинка новенька.
 Там хатинка новенькая,
 Там дитина маленькая.
 Ми дитинку будем колисати
 І самі будемо спати [3, с. 23].

Узвичаєним еготивний тип комунікативної організації ліричного твору є також для багатьох літературних колискових – «Коліскова» Б.-І. Антонича, «Коліскова» І. Калинця, «Вранішня коліскова» Д. Кременя, «Коліскова» П. Мовчана, «Коліскові» С. Пушика тощо.

Жанрову специфіку будь-якого ліричного твору детермінує не лише сукупність певних змістовних та формальних його ознак, але й функціональна їх роль у структурно-семантичній організації твору, а також характер їхнього співвідношення, який зумовлює домінуючий статус одних ознак і підпорядкованість або опосередкованість інших. Так, специфіку будь-якого фольклорного тексту загалом окреслює його ритуально-магічна або практично-побутова функція, іншими словами – те утилітарне призначення, задля якого такий тип тексту створено. Відповідно, в межах фольклорної жанрової системи ця функція як пріоритетна не лише підпорядковувала собі всі інші семантичні елементи твору, але й заклала основи його жанрового гено-типу.

На противагу іншим потенційно-адресованим жанрам, у виокремленому нами метажанрі адресованої лірики (послання, присвяті, віршованому листі) адресація є основною, жанровизначальною, конститутивною ознакою, тоді як в інших, типологічно співвіднесених із ними, настанова на діалог, комунікацію – факультативна, або необов'язкова, така, що виконує службову функцію, підпорядковану іншим жанровим домінамтам.

Висновки. Серед розглянутих чинників жанрової організації адресованої лірики залишається достатньо багато таких, які потребують подальшого скрупульозного опрацювання й аналізу. Увиразнюється необхідність більш глибокого теоретичного осмислення сюжетних та композиційних особливостей організації адресованих текстів, граматичних, лексичних форм «зверненого слова», використовуваних поетами, а також кола мотивів, притаманних і кожному з трьох жанрів адресованої лірики, і їхнім жанрово-тематичним модифікаціям.

Література:

1. Алчевська Х. Твори / Х. Алчевська. – К.: Дніпро, 1990. – 559 с.
2. Грехнев В. Дружеское послание пушкинской поры как жанр / В. Грехнев // Болдинские чтения. – Горький: Волго-Вятское книжное издательство, 1978. – С. 32–48.
3. Дитячий фольклор / Упоряд. і передмов. Г. Довженко. – К.: Дніпро, 1986. – 304 с.
4. Дмитриев Е. Фактор адресации в русской поэзии XVIII – начала XX вв.: дис. ... докт. филол. наук: 10.01.01 / Е. Дмитриев. – М., 2004. – 348 с.
5. Клим'юк Ю. Жанрова система лірики Івана Франка: автореф. дис. ... д-ра филол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література» / Ю. Клим'юк. – Львів, 2007. – 34 с.
6. Краснокутский В. Дружеское послание арзамасского круга / В. Краснокутский // Филология: сб. студенческих и аспирантских работ МГУ. – М.: Изд-во МГУ, 1974. – С. 28–39.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
8. Симоненко В. Твори: у 2 т. / В. Симоненко. – Черкаси: Брама-Україна, 2004. – Т. 1: Поезії. Проза / [Г. Білоус (упоряд.), І. Дзюба (передм.)]. – 2004. – 423 с.
9. Ткачук М. Наративні моделі українського письменства / М. Ткачук. – Тернопіль: ТНПУ; Медобори, 2007. – 464 с.

Назарец В. Н. Генологические типы адресованной лирики в украинской поэзии XIX – XX веков

Аннотация. В статье исследуются дискуссионные вопросы жанровой природы лирики, систематизируются и обобщаются генологические концепции лирики, разработанные литературоведами XX века. Адресованная лирика рассматривается как метажанровое образование, которое вбирает в себя поэтические жанры с подчеркнутой адресной установкой, иначе говоря – жанры, в которых предметом изображения выступает коммуникация с внутритекстовым адресатом. Анализируются жанровые формы адресованной лирики (послание, посвящение и стихотворное письмо), их типология и поэтика.

Ключевые слова: лирический жанр, метажанр, адресованная лирика, послание, стихотворное письмо, посвящение.

Nazarets V. Genre Types of Addressed Lyrics in Ukrainian Poetry of XIX – XX Centuries

Summary. The debatable questions of lyrics genre nature are investigated in the article, lyrics genealogical conceptions, developed by the literary critics of XX century are systematized and summarized. Addressed lyrics is considered as the genre formation which includes poetic genres with underlined addressed direction, in other words, the genres where communication with the internal text addressee appears as the subject of image. The genre forms of addressed lyrics (message, dedication and a letter, written in verse), their typology and theory of poetry are analysed.

Key words: lyrical genre, meta-genre, addressed lyrics, message, poetical letter, dedication.